

Специјални прилог

ОДБРАНА

www.odbrana.mod.gov.rs

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИЦИ ВОЈНЕ ШТАМПЕ

Пише Игор ГОЈКОВИЋ

1870 ОД РАТНИКА ДО ОДБРАНЕ

Саме шест месеци након Берлинског конгреса, на коме је Кнежевина Србија и формално призната за независну европску државу, у Београду је 24. јануара 1879. светлост дана угледао *Рајник*, прво званично војно гласило у Србији – „лист за војне науке, новости и књижевност”. Први главни уредник био је пуковник Јован Драгашевић, који је 15 година раније, као поручник, о свом трошку штампао

први српски приватни часопис са војном тематиком под називом *Војин*. Пуковник Драгашевић је *Рајник* водио пуних десет година, а након њега на месту уредника била је читава плејада паметних, образованих, храбрих и надасве писању вичних официра. До 1941. године, са прекидом 1914–1921, штампано је 210 бројева (свезака) *Рајника*, које је уређивало 37 официра, од којих су се многи у надолazeћим ратовима показали као велике војсковође и врсни команданти. Двојица уредника *Рајника* добила су чин војводе, највиши у српској војсци, њих 26 постали су генерали, шест их се касније налазило на челу Главног ђенералштаба, деветорица су били министри војни, неки и у више наврата, а један уредник *Рајника* био је и председник владе.

Ови људи били су хроничари догађаја у ратовима, уједно и активни чиниоци у оспособљавању оних старешина које су се бориле за углед часног војног позива, спремних да, што је у уводнику првог броја посебно било наглашено, „заузму достојно место у кору официрском”.

Након Другог светског рата, у измењеним околностима, покренути су прво *Фронти*, а одмах за њим и *Народна армија*, која је у 2.781 броју имала 20 главних и одговорних уредника, од којих су четворица, након одласка из редакције на друге дужности, постали генерали ЈНА. И ови официри су сви одреда били интелектуалци, образовани, вични перу, сазрели у познате новинаре и публицисте, писце књига, научнике, оставивши запажени траг, не само у војном новинарству.

Распадом СФРЈ из *Народне армије* настала је прво *Војска*, а затим *Одбрана*, која и данас излази. *Војска* је имала шест главних и одговорних уредника, а *Одбрана* четири. Већина ових људи, иако данас у пензији, још увек пише и активна је на медијској сцени Србије.

Дан Медија центра „Одбрана”, који као издавач *Одбране* баштини традицију *Рајника*, званично се обележава 24. јануара, на дан када је из штампе изашао његов први број.

Од те далеке 1879. године па до данас исписан је низ од 68 имена заслужних што војска већ 144 године има свој глас. Ово су приче о људима, временима и речима које су надживеле и људе и време.

Фотографије: Војни архив, Војни музеј, Фото-архива Медија центра „Одбрана”

РАТНИК 1879-1914.

Часопис *Ратник* покренут је на иницијативу тадашњег министра војног, ђенералштабног потпуковника Јована Мишковића, који је у уводнику првог броја записао да је „војска без свога листа као човек без говора”. Мала група младих, образованих и перу вичних официра, окупљених око професора војне историје и географије и znalца три светска језика артиљеријског пуковника Јована Драгашевића, одушевљено је дочекала и спремно искористила указану шансу. Са професионалним умећем и патриотским жаром створили су часопис чију ће богату традицију са уважавањем и достојанствено настављати будуће генерације, све до данашњег магазина *Одбрана*.

Треба напоменути да је уз централно војно гласило *Ратник*, од 1881. непрекидно излазио и *Службени војни лист*. У ондашњој Краљевини Србији штампано је, паралелно са *Ратником*, дуже или краће, и више приватних листова на војне теме. Били су то *Војска*, *Српска војска*, *Узданица*, *Артиљеријско-инжењерски гласник*, *Илустрована ратна кроника*...

ПУКОВНИК
Јован
Драгашевић

ПОКРЕТАЧ И ПРВИ
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1879-1888.
НАЧЕЛНИК ИСТОРИЈСКОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Пре *Ратника* био је оснивач, власник и уредник првог приватног српског војног часописа *Војин*. Радио је као професор Артиљеријске школе, касније Војне академије и Велике школе, био редовни члан Српског ученог друштва и Српске краљевске академије. Оставио је неизбрисиви траг у образовању младе српске официрске интелигенције, развоју војних наука и стварању нових погледа у српској војсци. Био је вршилац дужности начелника Главног ђенералштаба 1877. године, пензионисан 1888, а чин почасног ђенерала добио је 1900. године. Поред чланска на војне теме у *Војину* и *Ратнику*, објавио је и велики број књига из области географије, етнографије, реторике, историје и статистике. Писао је и поезију и драме. Аутор је крилатице „Само слога Србина спасава”. Умро је 1915. године у Нишу.

ПУКОВНИК
Јован
Прапорчетовић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1888-1889.
НАЧЕЛНИК ИСТОРИЈСКОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Као државни питомац био на школовању у Војногеографском институту у Бечу и постао први српски школовани геодетски официр. У Првом српско-турском рату 1876. године био је командант Јагодинске бригаде 1. класе, официр у штабу Врховне команде код генерала Михаила Черњајева, вршилац дужности начелника штаба целе војске код Делиграда. У Другом српско-турском рату био је командант Алексиначке бригаде Моравске војске, Ибарске и Моравске дивизије. У рату са Бугарима 1885. године био је командант Коњичке бригаде. У влади Николе Пашића био је министар војни 1891-1892. Пензионисан је 1894, а у чин почасног ђенерала унапређен 1900. године. Умро је у Београду 1904. године.

ПОТПУКОВНИК
Јован
Атанацковић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1889-1893.
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је начелник штаба команде Активне војске, инспектор пешадије и почасни краљев ађутант. Чин ђенерала добио је 1897. године. Био је министар грађевина у два наврата и министар војни 1900. године. Као учесник у Мајском преврату 1903. године постао је министар војни у првој влади након свргавања династије Обреновић. Био је први председник удружења „Српска одбрана”, претече четничког покрета у Старој Србији и Македонији. На Војној академији предавао је тактику. У Првом балканском рату, као ђенерал у резерви, мобилисан је и одређен за делегата Српске владе и Врховне команде у Црној Гори. Од краја 1913. године по други пут је постављен за Канцелара краљевских ордена, а 1917-1918. у Швајцарској се налазио на челу Бироа за помоћ заробљеницима. Поред *Ратника* био је и уредник *Службеног војног листа*. Умро је у Београду 1921. године.

ПОТПУКОВНИК Драгомир Вучковић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1893–1897.
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Завршио је Артиљеријску школу након које је напустио војску и отишао на школовање у Швајцарску. Убрзо се вратио и запослио у Министарству грађевина. Пред почетак српско-турских ратова поново се активирао. Био је почасни ађутант краља Александра Обреновића и у чину пуковника министар војни у влади Владана Ђорђевића. На овој дужности, приликом преговора о набавци наоружања за српску војску, умро је у Београду 1899. године. На Војној академији предавао је Историју ратне вештине.

ПОТПУКОВНИК Божидар Јанковић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1897. ГОДИНЕ
ЗАСТУПНИК НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је начелник штаба
Команде активне војске и

министар војни 1901. године у влади Михаила Вујића. Ђенерал је постао 1902. године. У балканским ратовима био је командант 3. армије, која је ослободила Косово од вишевековне турске владавине. У Великом рату је до средине 1915. био начелник штаба црногорске Врховне команде и делегат владе Србије у Црној Гори, а затим председник Војнодисциплинског суда на Крфу. После рата био је командант 4. армијске области у Загребу. На Војној академији предавао је премеравање са крокирањем, био уредник *Службеног војног листа*, председник „Народне одбране“. Умро је у Херцег Новом 1920. године. Њему у част названо је насеље Ђенерал Јанковић на данашњој граници Србије и Северне Македоније.

ПОТПУКОВНИК Светозар Нешић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1897. ГОДИНЕ
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је начелник штаба
Крајинске бригаде током
српско-турских ратова,
војни изасланик у Цариграду,
у чину пуковника вр-

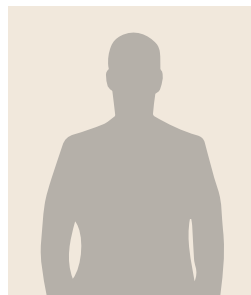

шилац дужности начелника
Главног ђенералштаба.
На тој функцији је 1903.
израдио Правило и план
мобилизације и Ратни план
за рат са Турском, који се у
свему поклапао са спроведеним
планом из 1912. године.
Предавао је на Вишој
школи Војне академије и
написао шест књига. Због
болести је на сопствени
захтев пензионисан 1905.
године. Умро је у Београду
1927. године.

ПОТПУКОВНИК Владимир Николић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1898. ГОДИНЕ
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Као пуковник у пензији
осуђен 1899. на двадесет
година робије „у лаким
оковима“ због учешћа у
Ивандањском атентату на
краља Милана Обреновића.
Касније је помилован и био

директор Фабрике дувана.
Умро је 1908. године у Београду.

МАЈОР Милош Васић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1898. ГОДИНЕ
ЗАСТУПНИК НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је војни изасланик у
Софији 1897–1898, ордонанс
краља Александра Обреновића,
у чину потпуковника министар
војни 1900–1901. у владама
Алексе Јовановића и Михаила
Вујића, дипломатски представник
Србије у Црној Гори 1902–1903,
делегат код грчке Врховне
команде током балканских
ратова. У Првом светском рату
био је командант Дунавске
дивизије II позива, заступник
команданта 1. армије, командант
3. армије, чија је Дринска
дивизија освојила Кајмакчалан,
изасланик на италијанском двору.
У новоствореној Краљевини СХС
био је командант 3, 4. и 1. армијске
области, министар војске и
морнарице у влади Николе
Пашића. Био је изузетно
образован официр који је
савршено говорио француски,
руски, немачки, енглески,
италијански, грчки и бугарски.
Предавао је на Војној академији
и писао књиге на војне теме.
Закон о организацији војске
био је

Васићево животно дело и њиме
се руководила српска војска
1912–1918. године. У чин
ђенерала унапређен је 1916,
а дивизијски ђенерал постао
1923, када је и пензионисан.
Умро је у Београду 1935.
године. Пошто није имао
потомака Војној академији
и Војном музеју завештао је
своју богату библиотеку. Био
је један од официра са најдужим
војним стажом у историји
српске војске.

МАЈОР Петар Мишић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1898–1899.
ЗАСТУПНИК НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Након Ниже школе Војне
академије завршио је у
Русији Николајевску генералштабну
академију. Као учесник у
Мајском преврату пензионисан
је уз властити пристанак 1906,
како би се нормализовали
односи Србије и Велике
Британије, која је тражила да
се из војне службе удаље
заврешне вође. Био је
посланик странке Николе
Пашића у Скупштини Србије

1908–1912. године. У рату 1914–1918. активан је у чину пуковника и командовао са више јединица. Током Солунског процеса 1917. године био је председник Војног суда који је осудио пуковника Драгутина Димитријевића Аписа на смрт. На Солунском фронту командовао је Шумадијском дивизијом, која је имала велику улогу у пробоју фронта. У новоствореној држави СХС унапређен је 1918. године у чин ђенерала и постављен на место команданта Дунавске дивизијске области. Умро је на лечењу у Бечу 1921. године.

ГЕНЕРАЛ Младен Јанковић

УРЕДНИК РАТНИКА
1899–1900.
НАЧЕЛНИК ИСТОРИЈСКОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Током каријере званично је заступао тројицу министара војних. Био је члан Државног савета. Пензионисан је први пут 1899, да би исте године био реактивиран у чину ђенерала. Поново је пензионисан 1900. године. Био је први уредник

Службеног војног листа
1881–1894. године. Умро је
1917. године.

ПУКОВНИК Александар Машин

УРЕДНИК РАТНИКА
1900. ГОДИНЕ
ПОМОЋНИК НАЧЕЛНИКА
ШТАБА КОМАНДЕ АКТИВНЕ
ВОЈСКЕ

Као државни питомац студирао је у Бечу и завршио генералштабну припрему. Био је војни изасланик у Бечу 1895–1896, посланик на црногорском двору, српски изасланик на Хашкој конференцији 1899. године. Пензионисан је у чину пуковника 1900. године. Као брат покојног супруга српске краљице Драге Машин активно је учествовао у Мајском преврату 1903. године. У првој завереничкој влади био је министар грађевина, а затим командант Дунавске дивизијске области и вршилац дужности начелника Главног ђенералштаба. Пензионисан је са групом најстаријих завереника на захтев Енглеске 1906. године. На Војној академији предавао је Географију. Као војни писац и преводилац објављивао је запажене чланке и преводе. Умро је 1910. у Београду.

ПУКОВНИК Вукоман Арачић

УРЕДНИК РАТНИКА
1900–1901.
ПОМОЋНИК НАЧЕЛНИКА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

У Другом српско-турском рату као начелник штаба Јагодинске бригаде са својим борцима 11. јануара 1878. ослободио је Нишку тврђаву. Као државни питомац био је на школовању у инжењеријским трупима у Бечу 1880–1882. године. Обављао је функције заступника начелника Главног ђенералштаба и помоћника начелника штаба команде Активне војске, био почасни ађутант краља Александра Обреновића и члан Вишег војног савета. Као истакнути обреновићевац пензионисан је 1903, а реактивиран пред балканске ратове 1912. као резервни пуковник. За заслуге у опсади Видина 1913. унапређен је у чин ђенерала и враћен у активну службу, а Зајечар га је прогласио за почасног грађанина. У Првом светском рату командовао је Тимочком дивизијом II позива и Ужичком војском. Након Колубарске битке заразио се пегавим тифусом и умро у Ужицу 1915. године. На Војној академији пре-

давао је Војну географију, Историју ратне вештине, Тактику и Ђенералштабну службу са ратном игром. Објавио је велики број радова и три књиге на војне теме. Био је једно време и уредник *Службеног војног листа*.

ПОТПУКОВНИК Милутин Мариновић

ЗАСТУПНИК УРЕДНИКА
РАТНИКА
1901–1902.

Након завршене Више школе Војне академије школовање је наставио у Русији у официрској школи и на генералштабној припреми. Као војни изасланик у Русији од јануара до јула 1903. успео је да од руске владе и цара Николаја испослује да Србија добије на поклон десет хиљада пушака *берданки* и три милиона метака, којима је допуњено наоружање II позива народне војске. Био је министар војни у влади Николе Пашића 1909–1910. и успео да уз помоћ ратних кредита наоружа пешадију митраљезима *максим* и отвори пешадијску школу гађања. Због недовољног буџета и одбијања владе да прихвати његов захтев

за додатним кредитом за опремање касарни, поднео је оставку на министарски положај. У Другом балканском рату 1913. био је командант Шумадијске дивизије II позива, након кога је унапређен у чин ђенерала. Рат са Аустроугарском 1914. затекао га је на лечењу у аустријској бањи Карлсбад (Карлове Вари), када је ухапшен и тамо био интерниран до краја 1918. године. После рата био је шеф војне мисије у Бечу. Пензионисан је 1921. године. Био је изузетно плодан писац и преводилац страних радова. На Војној академији предавао је правила службе и пешадијска егзерцирна правила. Погинуо је у америчком бомбардовању Београда 22. априла 1944. године.

ПУКОВНИК Степан Степановић

УРЕДНИК РАТНИКА
1902–1903.
ПОМОЋНИК НАЧЕЛНИКА
ШТАБА КОМАНДЕ АКТИВНЕ
ВОЈСКЕ

У чин ђенерала унапређен је 1907. године. У два наврата био је министар војни 1908. и 1912. године. У балканским ратовима командовао је 2. армијом. На почетку Првог светског рата, међајући одсутног начелника Главног ђенералштаба војводу Радомира Путника, организовао је

и спровео мобилизацију и концентрацију целокупне српске војске. Чин војводе, највиши у српској војсци, добио је за заслуге у победи своје 2. армије на Церу у августу 1914. године. Током пробоја Солунског фронта 1918. године његова армија нанела је одлучујући ударац бугарско-немачким снагама, након чега је бугарска капитулирала за само две недеље. После рата био је командант 2. армијске области у Сарајеву. Због нарушеног здравља пензионисан је по својој молби 1920. године. На Војној академији пре ратова предавао је Стратегију и Историју ратне вештине. Био је једно време и уредник *Службеног војног листа*. Остао је упамћен као један од најславнијих српских војсковођа. Био је доживотни председник послератне „Народне одбране”. Умро је 1929. године у Чачку.

ПУКОВНИК Живојин Мишић

УРЕДНИК *РАТНИКА*
1903–1904.
ПОМОЋНИК НАЧЕЛНИКА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је ађутант краљева Милана и Александра и пошто су га сматрали присталицом Обреновића, након

промене династије у Србији пензионисан је 1904. године. Реактивиран је 1909, након анексионе кризе на лични захтев начелника Главног ђенералштаба ђенерала Радомира Путника, који га је поново поставио на место свог помоћника. Тада је и направљен српски ратни план за евентуални рат са Аустроугарском. Након Кумановске битке 1912. унапређен је у чин ђенерала. Поново је под притиском црноукаца пензионисан након Другог балканског рата. Опет је реактивиран почетком Великог рата и вратио се на исти положај помоћника начелника штаба Врховне команде. У жељу општег расула и хаоса на Колубари преузео је командовање растројеном 1. армијом од ђенерала Петра Бојовића. У бриљантној контраофанзиви 1. армије у касну јесен 1914. године успео је да протера Аустријанце преко Саве и Дрине, након чега је унапређен у чин војводе. Због интрига око догађаја у Пећи у децембру 1915, када је наводно предлагао предају, био је принуђен да затражи боловање и отпутује на лечење у Француску. Поново му је поверена 1. армија у септембру 1916. године на Солунском фронту. Од јуна 1918. постављен је за начелника штаба Врховне команде, где је руководио пробојем Солунског фронта и коначном победом у Првом светском рату. После демобилизације 1920. године војвода Мишић постављен је за првог начелника Главног ђенералштаба војске и морнарице Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

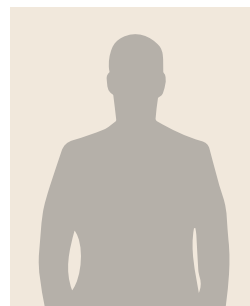
На Војној академији предавао је Стратегију. Дао је непроцењиви допринос српској ратној вештини. Био

је један од најславнијих српских војсковођа. Умро је 1921. године у Београду

ПОТПУКОВНИК Милутин Мишковић

УРЕДНИК *РАТНИКА*
1904–1909.
НАЧЕЛНИК ИСТОРИЈСКОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је ордонанс официр краља Александра Обреновића и државни питомац на школовању у Аустроугарској. Један је од оснивача соколског покрета у Србији и председник друштва „Душан Силни”. Залагањем пуковника Мишковића 1907. године основана је Државна гимнастичка школа у Београду. Остале су забележене његове немерљиве заслуге за развој физичке културе не само у Краљевини Србији већ и на ширем српском етничком простору, у Османском царству и у Аустроугарској. Пензионисан је 1911. године. Сва четворица Мишковићевих синова завршила су Војну академију, а поручници Грујица и Михаило погинули су у Великом рату. Умро је 1934. године у Београду.

ПОТПУКОВНИК Живојин М. Крстић

УРЕДНИК *РАТНИКА*
1909–1910.
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је професор Војне географије на Вишој школи Војне академије, члан сталне испитне комисије за чин мајора. Умро је 1910. године у Београду.

ПОТПУКОВНИК Божидар Терзић

УРЕДНИК *РАТНИКА*
1910. ГОДИНЕ
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Од 1903. до 1905. био је ађутант краља Петра I, у Првом балканском рату начелник Оперативног одељења штаба Врховне команде, у Другом балканском и Великом рату командант Шумадијске дивизије I позива.

Био министар војни у владама Николе Пашића

1915–1918. године. У чин ђенерала унапређен је 1916. године.

После рата био је командант 3. армијске области, свих трупа у Банату и 2. армијске области. По својој молби пензионисан је 1920, а затим поново реактивиран 1923. и постављен за команданта 3. армијске области, а затим 5. армијске области. Коначно је отишао у пензију 1929. године. Умро је 1939. године у Београду.

ПОТПУКОВНИК Војислав Живановић

УРЕДНИК *РАТНИКА*
1910–1912.
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је командант Битољске дивизијске области, у балканским ратовима и током Церске битке начелник штаба 2. армије, а затим командант Тимочке дивизије I позива. На Солунском фронту поново је био начелник штаба 2. армије, а 1918. године командант Југословенске дивизије. У чин ђенерала унапређен је 1918. године. Био је професор Ђенералштабне службе на Војној академији и наставник принцу Ђорђу Карађорђевићу из Егзерцирних правила. Умро је у Њуприји 1932. године.

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

Рајни дневник

Избијањем Првог светског рата *Рајник* је привремено престао да излази. У Ваљево је у августу 1914. покренут приватни лист *Рајни бележник*, који је убрзо „прекомандован” у Крагујевац, где је променио име у *Рајни дневник* и постао званични орган Врховне команде српске војске. Уређивао га је Ратни пресбијро Врховне команде, а наставио је да излази и у Солуну, све до ослобођења земље 1918. године.

**ПУКОВНИК
Душан
Пешић**

УРЕДНИК РАТНИКА
1914. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК ИСТОРИЈСКОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је последњи уредник *Ратника* у Краљевини Србији. Током првог периода Великог рата био је начел-

ник штаба 3. армије, затим војни изасланик у Италији, командант Битољске дивизијске области, професор Историје ратова на Војној академији, члан Војног савета. У чин дивизијског ђенерала унапређен је 1923, пензионисан 1929. године. Умро је 1957. године.

ратне вештине – балкански ратови. У чин дивизијског ђенерала унапређен је 1933. године. Био је познати војни писац. У Априлском рату је заробљен и умро у немачком Лингену 1942. године.

**ПУКОВНИК
Емило
Белић**

УРЕДНИК РАТНИКА
1921, 1923–1927, 1929–1930.
НАЧЕЛНИК ОПЕРАТИВНОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

У периоду 1910–1911. био је на усавршавању у Француској. Учествовао је у свим ратовима Србије 1912–1918. као помоћник и начелник штабова одреда, дивизија и Прве армије приликом пробоја Солунског фронта. После Великог рата био је начелник штаба 1. армијске области у Новом Саду, командант Вардарске дивизијске области у Скопљу, помоћник начелника Главног ђенералштаба, командант 2. армијске области у Сарајеву, члан Војног савета.

У чин армијског ђенерала унапређен је 1930. године. Предавао је на Војној академији Стратегију и радио на војној литератури. Пензионисан је због болести 1940. године. Умро је 1942. године у Београду.

**ПОТПУКОВНИК
Војин
Максимовић**

ПРВИ УРЕДНИК
ОБНОВЉЕНОГ РАТНИКА
1921. ГОДИНЕ
В. Д. НАЧЕЛНИКА
ИСТОРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Као државни питомац завршио је ђенералштабну Николајеовску академију у Петрограду у Русији. Због учешћа у побуни официра Крагујевачког гарнизона 1906. осуђен на десет година затвора. Помилован је 1909. године и током Првог балканског рата враћен у службу. У Великом рату био је начелник штаба Прве српске добровољачке дивизије у Одеси. Након рата био је вршилац дужности великог жупана Загребачке области, командант Зетске дивизије, инспектор земаљске одбране, редовни професор на Војној академији за предмет Историја

РАТНИК 1921-1941.

У новоствореној Краљевини СХС, у измењеним друштвеним и политичким околностима, *Рајник* је, као централно војно гласило, наставио да излази у јануару 1921, када су се стекли услови да поново „перо замени сабљу”. Формат је остао исти, а редизајнирана му је само корица на којој је додат и латинични назив. Текстови су од овог броја штампани и ћирилицом и латиницом, у зависности од тога које је писмо користио сваки аутор појединачно. До 1929. лист је финансиран из буџета Министарства Војске и Морнарице, а потом приходима из претплате читалаца, првенствено припадника официјерског кора.

Паралелно са *Рајником* као централним војним гласилом, у овом периоду његовог постојања излазили су и *Војнички гласник*, *Војнички забавник*, *Пеџадиски гласник*, *Артиљериски гласник*, *Коњички гласник*, *Инжињериски гласник*, *Морнарички гласник*, *Ваздушна одбрана*, *Војноекономски гласник*...

ПУКОВНИК ЖИВКО СТАНИСАВЉЕВИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА
1922. ГОДИНЕ
ШЕФ НАСТАВНОГ ОДСЕКА
ОПЕРАТИВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЋЕНЕРАЛШТАБА

На Солунском фронту био је начелник штаба Шумадијске дивизије. После Великог рата био је војни изасланик у Будимпешти, начелник Обавештајног одељења Главног ђенералштаба, командант Вардарске, Моравске, Осјечке и Приморске армијске области, помоћник министра војске и морнарице. Чин армијског ђенерала добио је 1937. године. Предавао је на Војној академији Историју ратне вештине и Војну географију. Објавио више радова на тему балканских ратова и Великог рата. У Априлском рату је заробљен и Други светски рат провео је у немачком заробљеништву. Умро је 1973. године у Београду.

ПОТПУКОВНИК ДИМИТРИЈЕ ЖИВКОВИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА
1922. ГОДИНЕ
ШЕФ НАСТАВНОГ ОДСЕКА
ОПЕРАТИВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЋЕНЕРАЛШТАБА

На Солунском фронту тешко је оболео од маларије и био

на лечењу у Француској. После рата био је шеф Ћенералштабног одсека Општевојног одељења Министарства војске и морнарице, војни изасланик у Паризу, шеф Оперативног одсека Оперативног одељења Главног ђенералштаба, командант Дринске и Јадранске дивизијске области. Брат му је био генерал Петар Живковић. На Војној академији предавао је Тактику. Пензионисан је на свој захтев 1939. године, а ре-активиран после 27. марта 1941. када је унапређен у чин армијског ђенерала. У Априлском рату као командант 6. армије заробљен је и одведен у Немачку. После рата није се вратио у земљу. Умро је 1961. године.

ПОТПУКОВНИК ВЛАДИМИР ЦУКАВАЦ

УРЕДНИК РАТНИКА
1923. ГОДИНЕ
ШЕФ НАСТАВНОГ ОДСЕКА
ОПЕРАТИВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЋЕНЕРАЛШТАБА

Почетком Великог рата био је командир чете, а на Солунском фронту командовао батаљоном 19. пука

где је 1916. године рањен и пребачен на лечење у Тунис. Током 1920. године завршио је ђенералштабну припрему у Паризу. Био је командант Дравске дивизијске области, начелник штаба Краљеве гарде, војни изасланик у Софији, помоћник министра војске и морнарице, командант 5. армијске области у Нишу. Био је управник Војне академије где је предавао Тактику и Ратне игре. Чин армијског генерала добио је 1940. године. У Априлском рату је био командант 5. армије док га Врховна команда само пар дана пре тоталног слома није сменила са те дужности због брзог продора немачких снага из правца Бугарске. Заробљен је и интерниран у Немачку, одакле се међу првим официрима југословенске војске вратио у земљу 1945. године. Умро је 1965. године у Београду.

ДИВИЗИЈСКИ ЋЕНЕРАЛ МИЛОШ ЈОВАНОВИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА
1923. ГОДИНЕ

Као артиљеријски капетан био је учесник у Мајском преврату 1903. године. У балканским ратовима и почетком Великог рата био је начелник штаба Шумадијске дивизије I позива, а затим помоћник начелника штаба 1. и 3. армије, па начелник одсека и одељења у Министарству војном. Током 1918–1919. био је шеф Обавештајног одељења

Врховне команде, а затим на истој функцији у Главном ђенералштабу. Био је начелник штаба 1. армијске области, командант Потиске дивизијске области, помоћник начелника Главног ђенералштаба и помоћник министра војске и морнарице, командант 5. и 1. армијске области. У чин армијског ђенерала унапређен је 1930. године. На Војној академији предавао је Тактику. Био је уредник и *Службеног војног листа*. Пензионисан по сопственом захтеву 1933. године. У Априлском рату је био заробљен и одведен у Немачку у заробљеништво, одакле се након ослобођења вратио у земљу. Умро је 1950. године у Београду.

БРИГАДНИ ЋЕНЕРАЛ МИЛУТИН НЕДИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА
1928. ГОДИНЕ
В. Д. НАЧЕЛНИКА
НАСТАВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЋЕНЕРАЛШТАБА

У балканским ратовима радио је у Саобраћајном одељењу Врховне команде и био заступник шефа Оба-

вештајног одсека Врховне команде. Током Великог рата био је у Саобраћајном одељењу Врховне команде, заступник начелника штаба команде Одбране Београда, помоћник начелника штаба Тимочке дивизије I позива, начелник штаба Комбинованог одреда, помоћник начелника штаба 2. армије, начелник штаба Дринске дивизије. После рата је био начелник штаба 4. армијске области у Загребу, војни изасланик у Бугарској, Француској и Италији, командант ваздухопловства, начелник Главног ђенералштаба, министар војске и морнарице. У чин армијског ђенерала унапређен је 1937. године. У Априлском рату био је командант 2. групе армија, заробљен је у Београду и одведен у Немачку, одакле се вратио 1942. године на интервенцију свог брата генерала Милана Недића, председника марionетске српске владе. Побегао је у Аустрију у октобру 1944, где је у Салцбургу извршио самоубиство 1945. године.

БРИГАДНИ ЋЕНЕРАЛ ДРАГОЉУБ ТАСИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА
1928–1929.
В. Д. НАЧЕЛНИКА
НАСТАВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЋЕНЕРАЛШТАБА

У ратовима 1912–1915. радио је у Оперативном одељењу штаба Врховне команде. На Солунском фронту био

је начелник штаба Шумадијске дивизије. Био је наставник у Артиљеријској подофицирској школи, војни изасланик у Риму, начелник штаба 1. армијске области, командант Дунавске дивизијске области. У бригадног ђенерала унапређен је 1925. године. На Војној академији предавао је Историју ратне вештине. Умро је 1929. године у Београду.

БРИГАДНИ ЂЕНЕРАЛ Милошко Јанковић

УРЕДНИК РАТНИКА
1930–1931.
НАЧЕЛНИК НАСТАВНОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

У балканским ратовима био је командир у 3. ескадрону 3. коњичког пука, а у Великом рату ордонанс у штабу 1. армије, командир 3. коњичког ескадрона Дринског коњичког пука и помоћник начелника штаба Српске добровољачке дивизије у Одеси. После рата је начелник штаба Осјечке дивизијске области, начелника штаба 1. армијске области у Новом Саду, војни изасланик у Атини, командант 46. пешадијског пука, помоћник команданта ваздухопловства, вршилац дужности команданта ваздухопловства, командант

Приморске области. У чин армијског ђенерала унапређен је 1939. године. У Априлском рату је заробљен и одведен у италијанско заробљеништво. Побегло је из логора у септембру 1943. и крио се од фашиста до ослобођења Рима 1944. године када су га савезници упутили у Каиро у састав тамошњих трупа Југословенске војске. Средином 1945. вратио се у Београд и прикључио Југословенској армији. Пензионисан је 1946. године. Умро је 1973. године у Београду.

ДИВИЗИЈСКИ ЂЕНЕРАЛ Душан Симовић

ЗАСТУПНИК УРЕДНИКА
РАТНИКА 1931. ГОДИНЕ
ДРУГИ ПОМОЋНИК
НАЧЕЛНИКА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

У Солунском фронту био начелник штаба Дунавске дивизије и командант 7. пука који је 1918. први ушао у ослобођени Београд. После рата налазио се на многобројним одговорним дужностима, укључујући место команданта ваздухопловства и начелника Главног ђенералштаба. У чин армијског ђенерала унапређен је 1937. године. На Вишој школи Војне ака-

демије предавао је Војно ваздухопловство. Објавио је велики број књига и радова. Један је од организатора државног удара 27. марта 1941. након кога је постао председник владе Краљевине Југославије и начелник штаба Врховне команде. Емигрирао је у иностранство, где је због сукоба са осталим члановима емигрантске владе смењен 1942. године. После рата се вратио у земљу. Умро је у Београду 1962. године.

ПУКОВНИК Петар Арачић

УРЕДНИК РАТНИКА
1931. ГОДИНЕ
В. Д. НАЧЕЛНИКА
НАСТАВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Учествовао је у ратовима 1912–1918. у Шумадијској, Вардарској, Моравској и Тимочној дивизији. Као командант 1. батаљона 2. пешадијског пука командовао је операцијом ослобађања Панчева 8. новембра 1918, за шта је добио звање почасног становника ове вароши. После рата био је начелник обавештајног одељења Главног генералштаба, војни изасланик у Пољској, командант Дунавске дивизијске области, командант Боке Которске. У чин дивизијског ђенерала унапређен је 1937. године.

На Војној академији предавао је Тактику. Говорио је немачки, италијански, француски и енглески језик. У Априлском рату био је помоћник команданта Приморске армијске области, где је заробљен и време до краја рата провео у немачком заробљеништву. Није се вратио у земљу и умро је у Лондону 1958. године. Био је син ђенерала Вукомана Арачића, такође уредника *Ратника*.

ПУКОВНИК Јован Антић

УРЕДНИК РАТНИКА
1932–1934.
В. Д. НАЧЕЛНИКА
НАСТАВНОГ ОДЕЉЕЊА
ГЛАВНОГ ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био је заменик управника Војне академије, начелник Саобраћајног одељења Главног ђенералштаба, командант Савске дивизијске области, командант коњице, помоћник министра војске и морнарице. У чин дивизијског ђенерала унапређен је 1937. године. На Војној академији предавао је Основе стратегије. Након пуча 27. марта 1941. постављен је за командан-

та Београда. У Априлском рату био је командант Сремске дивизије. Заробљен је и у немачком логору дочекао краја рата. Није се враћао у земљу. Умро је у Западној Немачкој 1966. године.

БРИГАДНИ ЂЕНЕРАЛ Милорад Мајсторовић

УРЕДНИК РАТНИКА
1935–1937.
НАЧЕЛНИК НАСТАВНОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Након Војне академије у Београду завршио је Училиште и Генералштабну академију у Русији 1911–1914. године. Био је в. д. начелника штаба Команде Београда и Косовске дивизијске области, начелник штаба 5. армијске области у Нишу, стални наставник на Војној академији. У чин бригадног ђенерала унапређен је 1935. године. Пензионисан по молби 1938. године. Реактивиран и у Априлском рату командовао Церском дивизијом. У немачком заробљеништву био је до 1942, када му је са још 13 генерала, на интервенцију председника српске владе Милана Недића, допуштено да се врати у окупирану Србију. Умро је 1954. године.

БРИГАДНИ ЂЕНЕРАЛ ЧЕДОМИР ШКЕКИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА
1938–1940.

НАЧЕЛНИК НАСТАВНОГ
ОДЕЉЕЊА ГЛАВНОГ
ЂЕНЕРАЛШТАБА

Био војни изасланик у Бугарској, начелника штаба Територијалне ваздушне одбране, члан сталне испитне комисије за чин мајора.

На Војној академији предавао је Тактику. У чин бригадног ђенерала унапређен 1937. године.

У Априлском рату био је начелник штаба 6. армије, када је заробљен и одведен у немачки логор. Остао као емигрант у Западној Немачкој, где је и умро 1948. године.

БРИГАДНИ ЂЕНЕРАЛ ЉУБОМИР СТЕФАНОВИЋ

УРЕДНИК РАТНИКА

1940. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК ШТАБА ВРХОВНЕ
ИНСПЕКЦИЈЕ ВОЈНЕ СИЛЕ

Завршио је Ратну школу у Паризу. Био начелник штаба Дунавске и Осјечке дивизијске области, војни изасланик у Будимпешти и Бечу, начелник штаба 2. армијске области у Сарајеву, командант Дравске дивизијске области. На Војној академији предавао је Војну географију. У чин дивизијског ђенерала унапређен 1940. године. У Априлском рату био је начелник штаба 2. групе армија. Заробљен и одведен у Немачку. После ослобођења вратио се у земљу. Умро је 1971. године.

ПУКОВНИК ВЛАДИМИР ПЕТРОВИЋ – ВЛАДА РУС

УРЕДНИК РАТНИКА
1940. ГОДИНЕ
ЗАСТУПНИК НАЧЕЛНИКА ШТАБА
ВРХОВНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ ВОЈНЕ
СИЛЕ

Рођен у Београду, основну школу и Војну академију завршио је у Русији. Био је официр руске царске армије. Примљен је у Војску Краљевине СХС 1921. године у чину артиљеријског капетана. Службовао у команди Савске дивизијске области и 3. армијске области у Загребу. Био је ађутант малолетног краља Петра II и начелник штаба Краљеве гарде. У Априлском рату био је начелник штаба 7. армије у Загребу. Заробиле су га усташе у Слуњу, па је интерниран у Немачку.

ПУКОВНИК ЈУРИЈ МУШИЋ

ПОСЛЕДЊИ УРЕДНИК
РАТНИКА 1941. ГОДИНЕ
ЗАСТУПНИК НАЧЕЛНИКА
ШТАБА ВРХОВНЕ
ИНСПЕКЦИЈЕ ВОЈНЕ СИЛЕ

Као аустроугарски мобилисани редов прикључио се крајем Великог рата српској војсци у борби за Корушку, где је добио армијску похвалу и Орден белог орла са мачевима. Завршио је Војну академију, Вишу војну и Генералштабну академију у Београду. Усавршавао се у Француској. Био је начелник штаба Зетске дивизије, војни аташе у Румунији и Пољској.

У Априлском рату заробљен и интерниран у Италију. Југословенској армији се прикључио 1945. године. После рата предавао на војним академијама у Задру и Сарајеву, а након тога је у Загребу обављао дужност оперативног официра армијске области. Писао је за Војноисторијски институт у Београду. Умро је у Осиеку 1967. године.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Последњи број *Ратника* изашао је 1. априла 1941. године. Шест дана касније Југославију је напала нацистичка Немачка са својим савезницима и кроз две недеље она је била окупирана и практично престала да постоји.

Партизански народноослободилачки покрет је у окупираном Београду 10. августа 1941. покренуо *Билтен Врховног штаба*, који је као централно војно гласило излазио до октобра 1944. године. Према подацима Војноисторијског института ЈНА партизани су током рата одштампали 3.800 периодичних издања – листова, часописа, билтена, џепних новина. Имена су им била: *За победу, Нац фронт, Ударник, За слободу, Народни војник, Наше новости, Југословенско ваздухопловство, Рањени партизан, Партизански саниџи...*

И четнички покрет, чији су припадници одлуком Скупштине Србије из 2004. године изједначени са припадницима НОР-а, штампао је током рата своје новине: *Слобода или смрт, Равна гора, Видовдан, Уједињено српство, Пољети, Прејорор, Огјек Равне горе, Исток, Војводина...*

ФРОНТ

Још док су трајале борбе за ослобођење Југославије, 25. фебруара 1945. пут бораца у првим редовима кренуо је у тиражу од 10.000 примерака први број илустрованог војног листа *Фронти*. Први уредник био му је познати академски сликар Исмет Мујезиновић. Од октобра 1945. *Фронти* је наставио да излази као издање новоосноване *Народне армије*. Последњи 1.683. број *Фронти* штампан је 1992. године.

МАЈОР
**Исмет
Мујезиновић**

ПРВИ УРЕДНИК *ФРОНТА*
1945. ГОДИНЕ

Академски сликар, пост-дипломац француске Сорбоне, првоборац од 1941. године. Био је покретач и први уредник илустрованог војног листа *Фронт* док је још трајао Други светски рат. После рата је наставио уметничку каријеру. Остао је упамћен по сликама са мотивима из народноослободилачке борбе народа Југославије. Умро је у Тузли 1984. године.

ПОРУЧНИК
**Нико
Кадјија**

УРЕДНИК *ФРОНТА*
1945. ГОДИНЕ

Предратни новинар на Цетињу, првоборац од 1941. године, устанички командир. После рада у *Фронту* био је спортски коментатор Радио Београда и каснији дугогодишњи уредник *Борбе* у Загребу.

НАРОДНА АРМИЈА

У ослобођеној земљи 2. октобра 1945, настављајући традиције *Билтена* *Врховној штиба*, почела је да излази *Народна армија*, званични орган Југословенске армије. Први број штампан је у тиражу од 50.000 примерака са уводником који је потписао тада министар народне одбране маршал Тито, уредник ратног *Билтена* *Врховној штиба*.

Народна армија је првих седам година излазила два пута недељно – у почетку уторком и суботом, а касније понедељком и четвртком. Од 1. фебруара 1952. излазила је као недељник – четвртком, а од 23. маја 1958. петком.

Као компромис у политици братства и јединства, штампана је комбиновано латиницом и ћирилицом. Једно време штампана су и издања на словеначком и македонском језику. За 47 година изашао је 2.781 број *Народне армије*.

Истовремено са *Народном армијом* излазило је више од 170 војних листова и часописа тадашње ЈНА: *Војник*, *Народни борац*, *Војничке новине*, *За њобеду*, *За домовину*, *Наша војска*, *Војничка ријеч*, *Крила армије*, *Чувар Јаграна*, *Граничар*, *Гардиски*, *Академац*, *Војни власник*, *Војно дело*, *Војноисторијски власник*, *Војнотехнички власник*, *Морнарички власник*, *Војно-политички информатор*...

ПОТПУКОВНИК
Саво
Вукчевић

ПРВИ ГЛАВНИ И
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1945–1948.

Родом из Подгорице, пре рата био је студент права на Београдском универзитету, првоборац од 1941. године, шеф пропагандног одељења Главног штаба Србије, политички комесар 45. српске дивизије. Након рада у Народној армији кратко време био је начелник одељења у Војноисторијском институту. Изјаснио се за резолуцију Информбира, због чега је искључен из КПЈ, осуђен на вишегодишњу робију и ражалован чина пуковника ЈНА. Умро је на Голем отоку 1951. године.

ПОТПУКОВНИК
Душан
Дозет

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1948–1950. И 1954–1955.

Пре рата гимназијалац, првоборац од 1941. године. Током рата био је политички комесар више партизанских јединица. После рата био је начел-

ник одељења Политичке управе ЈНА, начелник Политичке школе, начелник одељења за стратегију на Вишој војној академији ЈНА. Завршио Вишу војну академију и Ратну школу ЈНА. Генерал-потпуковник ЈНА. Умро је у Београду 2001. године.

ПОТПУКОВНИК
Јован Лола
Вујошевић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК НАРОДНЕ
АРМИЈЕ 1950. ГОДИНЕ

Студирао је Правни факултет у Београду, био члан СКОЈ-а и КПЈ од пре Другог светског рата. Један је од организатора устанка у родном Даниловграду и учесник Пљеваљске битке. Био је борац Прве пролетерске бригаде у биткама на Неретви и Сутјесци, политички комесар италијанског батаљона Гарибалди, одговорни уредник листа Првог пролетерског корпуса и касније Прве армије *За победу*. После *Народне армије* радио је у

Војноисторијском институту ЈНА. Завршио је Вишу војну академију, магистрирао на Филозофском факултету у Београду, био члан државне комисије СФРЈ за ексхумацију и уређење спомен-костурница Југословена погинулих и умрлих у затворима и логорима у Италији 1941–1943. године. Аутор је више књига и зборника из историје НОБ-а. Пензионисан је у чину пуковника 1979. године. Умро је 1991. године у Београду.

ПУКОВНИК
Мирко
Калезић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1950–1954.

Првоборац од 1941. године, организатор устанка у родном Даниловграду, политички комесар Друге пролетерске дивизије. После рата био је први политички комесар Војне академије, дипломата, саветник за штампу у југословенској амбасади у Вашингтону, опуномоћени министар, секретар одбора за спољне послове Савезне скупштине, амбасадор СФРЈ у Уганди, портпарол Савезног министарства за

инострани послове, секретар СУБНОР-а Југославије. Умро је у Београду 1997. године.

ПУКОВНИК
Стево
Маодуш

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1955–1957.

Пре рата студент права, од 1941. године политички комесар више јединица. После рата политички комесар дивизије, начелник Војноисторијског института, директор *Народне армије*, помоћник команданта армије, начелник Политичке школе, заменик главног уредника Војне енциклопедије. Генерал-потпуковник ЈНА. Умро је 2007. године.

ПУКОВНИК
Миливој
Миле Деспот

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК НАРОДНЕ
АРМИЈЕ 1957. ГОДИНЕ

Учесник НОБ-а, доктор правних наука и судија Врховног војног суда, представник Југославије на многим међународним

скуповима и конференцијама, члан Светског удружења за међународно право, уредник *Фронта*. Објавио је сам или као коаутор више књига и чланака из области хуманитарног права. Умро је у Београду 2005. године.

ПУКОВНИК
Мирко
Турић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1957–1959.

Пре рата студент права. Успео је да се спасе из усташког затвора у Бихаћу 1941. године, члан среског комитета КПЈ за Цазин, политички комесар више партизанских јединица током рата. По ослобођењу био је политички комесар дивизије и Пешадијске војне академије. Завршио је Вишу војну академију, генерал-мајор ЈНА. Објавио је више књига, зборника и чланака из историје НОБ-а. Умро је 2008. године.

ПУКОВНИК
Милорад
Радуловић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1959-1960. И 1961-1962.

Предратни студент Правног факултета у Београду и члан КПЈ. Био је један од организатора устанка у родном Даниловграду и борио се у саставу одреда Бијели Павле и Зетског одреда. До 1945. године био је политички комесар више јединица. Након рата завршио је Вишу војну академију ЈНА. Био је политички комесар дивизије, помоћник команданта за морално-политичко васпитање корпуса и војног подручја, директор Народне армије. Генерал-мајор ЈНА. Умро је у Београду 1991. године.

ПОТПУКОВНИК
Мехмед Мехо
Тоцкић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1960-1961. И 1963-1971.

Новинарску каријеру започео је у партизанима 1943. године. Право са фронта дошао је редакцију Народне армије у

оснивању. Завршио је Високу школу политичких наука у Београду. Уредник Фронта и директор Народне армије. Као уредник у листу Комунист 1976. године добио је награду за животно дело Савеза новинара Југославије. Аутор је више књига, између осталог и књиге о злочинима Црвене армије током ослобађања Југославије *Злочинства под плаштом социјализма*, која је штампана, никад објављена, а затим уништена 1953. након смрти Стаљина и отопљавања односа са СССР-ом. Захваљујући радозналости радника штампарије БИГЗ-а, сачувано је свега неколико примерка ове књиге. Умро је у Београду 1985. године.

ПОТПУКОВНИК
Василије
Церовић

ЗАСТУПНИК ГЛАВНОГ И
ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1962-1963.

Син свештеника из Сјенице, основну школу и гимназију завршио је у Београду. Учесник НОБ-а од 1944. године, рањен у борби са немачким јединицама код Ниша и одликован Медаљом за храброст. Пешадијску официрску школу завршио је у Сарајеву, а Високу политичку школу у Београду. Новинарску каријеру

започео је 1947. године у листу 1. армијске области *За победу*, а затим је био дописник, новинар и уредник Народне армије. Касније је био и одговорни уредник Фронта. Радио је у Политичкој управи ЈНА, Центру високих војних школа и Институту за стратегијска истраживања. Аутор је више књига и запажених чланака. Писао је текстове за време и после НАТО агресије на СРЈ. Умро је 2004. године.

ПУКОВНИК
Винко
Милић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1963. ГОДИНЕ

Као војни новинар оставио запажене трагове у војној штампи. Након уредничке позиције обављао је функцију директора Народне армије.

ПУКОВНИК
Милорад
Мадић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1971-1973.

Током рата био је политички комесар у батаљону Пиротског партизанског одреда. Истакнути војни новинар. Аутор је више књига о јединицама и појединцима из народноослободилачке борбе Југославије.

ПУКОВНИК
Владимир
Хлаић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1973-1975.

Био је запажени војни новинар. Касније је постао директор Народне армије. Аутор је више књига о јединицама из НОБ-а и монографија *Оружане снаге СФРЈ* и *Тито врховни командант*.

ПОТПУКОВНИК
Иво
Томинц

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1975-1979.

Новинарску каријеру започео је у листу Љубљанске војне области *Наша војска*, аутор је више књига из НОБ-а. Генерал-потпуковник ЈНА, професор ОНО и ДСЗ на Филозофском факултету у Љубљани. Пензионисан је 1991. као помоћник команданта 5. војне области у Загребу. У Словенији су га током сукоба 1991. оптуживали да је помагао појединим припадницима ЈНА да се извуку из окружења преко Италије. Умро је 1992. године.

ПУКОВНИК
Душан
Јанковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1979-1982.

Као дечак прикључио се партизанском покрету, био је војни новинар три деценије, аутор више књига. Умро је на дужности глав-

ног и одговорног уредника. Пуна четири месеца после његове смрти *Народну армију* је уређивао редакцијски колегијум.

ПУКОВНИК
Гаврило
Гаја Петковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1982–1986.

Уредник *Војно-политичког информатора*, добитник признања Социјалистичког савеза Србије за допринос новинарству. Након пензионисања писао је као војни коментатор за београдски НИН. Током рата у Босни у једном тексту негативно се изразио о карактеру генерала Ратка Младића, који му је затим телефоном претио, што је касније коришћено у судском процесу пред Хашким трибуналом. Аутор је више књига.

ПОТПУКОВНИК
Стипан
Сикавица

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1986–1989.

Након пензионисања радио је као војно-политички аналитичар чије су текстове

пратили читаоци *Борбе*, *Наше борбе*, *Данаса*, као и многих тадашњих про-западних медија у Србији и земљама бивше СФРЈ. У својим антисрпским ставовима ишао је тако далеко да је у тексту из 2013. године путнички воз у Грделичкој клисури који је бомбардован током НАТО агресије оправдао као легитимни војни циљ. Умро је 2017. године.

ПОТПУКОВНИК
Бранислав
Милетић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
УРЕДИО САМО БРОЈ 2586
ОД 2. ФЕБРУАРА 1989.

Због коментара у претходном броју *Народне армије* у коме је подржао антибијократске промене у САП Војводици, којима је враћен суверенитет Србије над одметнутом покрајином, врх тадашње ЈНА га је сменио са уредничког места. Редакција се, у једином броју у којој је он потписан као главни и одговорни уредник, оградилa од његовог текста. Пензионисан је у чину пуковника Војске Југославије.

ВОЈСКА

Распадом СФРЈ престала је да постоји ЈНА, а самим тим и *Народна армија*. Уместо ње, из исте редакције, 28. маја 1992. почела је да излази *Војска*, централно гласило новоформиране Војске Југославије. У наредних 13 година, у веома сложеним временима кроз које је пролазила нова држава, *Војска* је запажено исписивала на хиљаде новинских стубаца. Није престајала да излази ни онда када је било најтеже, током агресије НАТО-а на нашу земљу 1999. године. Тада је штампано 40 ратних бројева листа, на укупно 640 страница, у тиражу који је достигао 50.000 примерака по броју. Објављено је и више од 700 фотографија са последицама агресије. Остало је забележено да су за тих 78 дана, у суровим ратним условима, новинари *Војске* прешли укупно 57.452 километра и на путу провели 400 дана.

ПОТПУКОВНИК Станоје Јовановић

ЗАСТУПНИК ГЛАВНОГ И
ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1989. ГОДИНЕ
ЗАСТУПНИК ГЛАВНОГ И
ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА
ВОЈСКЕ 1993. ГОДИНЕ

Као питомац и млади гардијски официр од 1969. до 1972. писао је за *Фронт* и *Народну армију*. У редакцији *Народне армије* на дужностима новинара и уредника сектора професионално је био од 1972. године. Као заменик главног и одговорног уредника *Народне армије*, а касније *Војске*, кратко време, у два наврата, обављао је функцију заступника главног и одговорног уредника. Целу деценију био је начелник Новинско-информативне установе, касније центра „Војска“. Аутор је 17 књига и 30 текстова песама од којих је најпознатија својеврсна химна одбране из времена агресије НАТО-а на СРЈ „Волимо те, отаџбино наша“. Добитник је награде за животно дело Савеза новинара Југославије, Златне повеље Удружења новинара Србије и награде „Златни мелос“ за највише извођену песму у 1999. години. Члан је Удружења књижевника Србије. Из пензије уређује лист *Сестринство*. Живи у Београду.

ПУКОВНИК Иван Матовић

ПОСЛЕДЊИ ГЛАВНИ И
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
НАРОДНЕ АРМИЈЕ
1989–1992.
ПРВИ ГЛАВНИ И
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ВОЈСКЕ
1992–1993.

Као омладинац из Црне Горе градио је Нови Београд, завршио Војну академију, био уредник листа Загребачке војне области *За домовину*, а у редакцији *Народне армије* у Београду новинар од 1961. године. Убрзо је по казни, због истраживања у то време јеретичког материјала о генералу Арсу Јовановићу, прекомандован на место уредника у Војноиздавачком заводу, где га је тадашњи директор једва спасао прекоманде на македонско-бугарску границу. Официри контраобавештајне службе тада су му одузели сав прикупљени материјал, па је Арса Јовановића морао да истражује поново, овога пута тајно. Као представник војне штампе боравио је на четири континента, шест месеци провео је у мисији Уједињених нација на Синају, у Гази је уређивао лист УНЕФ-а, у Генералштабу лист *Савремени стратeгијски проблеми*, уређивао је капитални издавачки пројекат Србија у НОР-у,

био главни и одговорни уредник библиотеке *Легенде* издавача „Дечије новине“ из Горњег Милановца, главни уредник листа СУБНОР-а Србије *Борац*. Објавио је небројено много чланака, седам књига и пет фељтона. Његово најзначајније дело је *Војсковођа са ореолом мученика*, књига о трагичној судбини генерала Арса Јовановића. Умро је у Београду 2019. године.

ПУКОВНИК Милорад Пантелић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ВОЈСКЕ*
1993–1994. И 1995–1998.

Као млад официр новинарску каријеру започео је у *Народној армији* 1975, претходно завршивши новинарску школу Савеза новинара Југославије. У редакцији је прошао све новинарске дужности, од новинара до главног и одговорног уредника. Писао је и за *Фронт*, *Младост*, *Борбу*... био је главни и одговорни уредник *Војног дела* и *Билтена резервних војних старешина Београда*. У пензији је од 2004. године.

ПОТПУКОВНИК Мишо Бојовић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ВОЈСКЕ*
1994–1995.

Проучавањем теорије и праксе савременог комуницирања бавио се од завршетка Војне академије у Београду. Дипломирао је и на Факултету за социологију, политичке науке и новинарство у Љубљани, магистрирао и докторирао на Факултету политичких наука у Београду. Завршио је Новинарску школу и специјализацију за односе са јавношћу при Југословенском институту за новинарство. Био је новинар *Народне армије* и *Фронта*, писао за *Нови гласник* и *Војни информатор*. Радио је у информативним службама Савезног секретаријата за народну одбрану и Генералштаба, сарађивао са агенцијом *Танјуг* и агенцијама за односе са јавношћу и маркетинг. Објавио је више стотина текстова и прилога у листовима, часописима, новинским агенцијама, на радију и телевизији. Аутор је неколико књига. Умро је у Београду 2000. године.

ПУКОВНИК Милоје Шћекић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ВОЈСКЕ*
1998–2001.

Завршио је Високу војно-политичку школу. Био је главни и одговорни уредник листа Сарајевске војне области *Борац*, часописа *Нови гласник*, начелник Војног музеја. У време агресије НАТО-а уређивао је ратне бројеве *Војске*. Умро је 2017. године у Београду.

ПУКОВНИК Звонимир Пешић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ВОЈСКЕ*
2001–2003.

Био је члан извиђачких и скаутских организација, председник Савеза извиђача Београда. Већи део каријере провео је у војном новинарству, где је од 1978. био новинар, а потом новинар-уредник *Фронта*. Службовао је у војном изасланству СФРЈ у Румунији, био начелник Новинско-издавачког центра „Војска“. Завршио је Командно-штабну школу Војске Југославије. И из пензије се активно бави новинарством – био је уредник у листу *Правда*, главни је и одговорни уредник листа *Војни ветеран*, пише за *Печат*, објавио је више књига и небројено много чланака. Живи у Београду.

ПУКОВНИК Славољуб Ранђеловић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ВОЈСКЕ*
2003–2005.

Као млад официр почео је да пише за војну штампу, а професионално за *Народну армију* од 1989. године. Био је шеф информативне службе Команде РВ и ПВО, главни и одговорни уредник *Војног информатора* и Редакције посебних издања НИЦ „Војска“, начелник Одсека у Институту за стратегијска истраживања, предавач у Школи за генералштабно усавршавање, писао је запажене чланке за *Војно дело*. Покренуо је штампање *Војске* у пуном колору. Магистрирао је на Факултету политичких наука у Београду, докторирао на Војној академији, завршио Генералштабну школу. Објавио је више књига, од којих се неке налазе и у Конгресној библиотеци у Вашингтону. У пензији је од 2009. године.

ПОТПУКОВНИК Славољуб М. Марковић

ПРВИ ГЛАВНИ И
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ОДБРАНЕ
2005–2010.

Од 1995. писао је за војне медије из јединица у којима је био на служби, а од 2000. радио је у редакцији *Војске*. Истовремено са функцијом главног и одговорног уредника био је и директор Новинског центра „Одбрана“, касније директор Медија центра „Одбрана“. Новинарством се активно бави и из пензије. Аутор је капиталног серијала *За христољубиву војску*, емитованог на телевизији Храм. Живи у Инђији.

Раденко Мутавцић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ОДБРАНЕ*
2010–2015.

Први цивил на месту главног и одговорног уредника државног војног часописа. Новинарску каријеру градио је на радију, у новинама и издавачкој делатности. Након рада у *Одбрани* био је начелник Одељења у Управи за односе са јавношћу Министарства одбране. Дипломирао је и докторирао на Факултету политичких наука у Београду. Аутор је пет књига и више стручних и научних радова. Забележио је сведочанства ратних команданата и учесника одбране од НАТО агресије у књигама *Битка на Кошарама* и *Битка за Паштрик*. Активно се бави новинарством и из пензије. Живи у родном Ужицу.

ПОТПУКОВНИК Владимир Почуч

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ОДБРАНЕ*
2015–2019.

Новинарску каријеру започео је 2001. године у *Војсци*. У редакцији је прошао све дужности, од новинара, новинара-уредника, заменика главног и одговорног уредника, до главног и одговорног уредника *Одбране*. Био је и на дужности у Управи за обавезе одбране. Данас је уредник у издавачкој делатности Медија центра „Одбрана“.

Драгана Марковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК *ОДБРАНЕ*
ОД 2019. ГОДИНЕ

Завршила је Факултет политичких наука у Београду, смер журналистика. Први новинарски посао започела је у *Народној армији*, у *Војсци* је била уредник културне рубрике, у *Одбра-*

ни помоћник главног и одговорног уредника. Написала је на десетине књига, међу којима се издвајају *Откуцаји времена*, збирка интервјуа које је радила за војне новине од 1990. до 2000. године, *Момо Капор – У склоништу душе*, *Љуба Поповић – Пречником душе*, *Десет редитељских потписа...* Десет година била је главни и одговорни уредник издавачке делатности Медија центра „Одбрана“ и као уредник потписала на стотине књига, монографија и уџбеника. Била је и уредник едиције

Ратник, за коју је приредила књигу *Приштински корпус – сведочења ратних команданата 1998–1999*. Текстове је објављивала у скоро свим штампаним српским медијима, а у неким од њих била је и главни и одговорни уредник. За време у коме је она главни и одговорни уредник *Одбрана* је два пута заредом добила награду коју додељује ЕМПА за најбољу фотографију објављену у европским војним медијима. Прва је жена главни и одговорни уредник у историји наше војне штампе.

ОДБРАНА

Одлуком министра одбране Србије и Црне Горе, после 710 штампаних бројева, *Војска* је престала да излази 8. септембра 2005. године. Уместо ње, из исте редакције, 1. октобра 2005. покренуто је ново централно војно гласило – магазин *Одбрана*. До 2019. *Одбрана* је излазила два пута месечно, а од тада као месечник. Просечни тираж данас јој је 5.000 примерака. У импресуму јој поносно стоји да „наставља традиције *Рајника*, чији је први број изашао 24. јануара 1879. године“, који је био и остао камен темељац војне штампе у Србији.

